

**СТАН СФОРМОВАНOSTІ ФАХОВО-
ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Ірина Хоменко, Іван Глазирін

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Аннотация

Приведены исследования уровня сформированности профессионально-терминологической компетентности у студентов 1-4 курсов. Установлено, что уровень сформированности профессионально-терминологической компетентности студентов отвечает согласно ECTS оценке „удовлетворительно”. Доказано, количественные характеристики профессионально-терминологической компетентности от курса к курсу не имеют достоверной разницы.

Annotation

The formation level of professional terminological competence was investigated among the first-year – fourth-year students. The formation level of the students' professional terminological competence was found to correspond to “satisfactory” mark according to ECTS. The quantitative characteristics of professional terminological competence were discovered to have no reliable difference from course to course.

Постановка проблеми. Проблема формування фахово-термінологічної компетентності майбутнього вчителя є важливою частиною широкої і складної проблеми формування його професійно-значущих якостей. У зв'язку з цим виникає необхідність виробляти у студентів певні професійні якості, які передбачали б знання і вільне володіння фаховим мовленням, що є основою взаєморозуміння фахівця з учнями в процесі спеціально організованої навчальної діяльності. Крім того, розробка комп'ютерних технологій навчання привернули педагогів до пошуків об'єктивних критеріїв оцінки рівня засвоєння знань, умінь і навичок. В якості педагогічних новацій пропонуються тести, як інструмент перевірки відповідності вимог до підготовки випускників заданим стандартам знань і виявлення прогалин у знаннях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про підвищений інтерес як до професійно-педагогічної компетентності майбутнього учителя загалом, так і до його фахово-термінологічних знань зокрема. Так, проблему збагачення мовлення майбутніх фахівців професійно-орієнтованою лексикою досліджували Є. Копіца [5], Л. Прокопенко [8]. Прийоми засвоєння термінології

згадуються побічно, розроблено окремі види робіт з професійною термінологією [1, 4, 7, 6].

Спортивна термінологія була об'єктом досліджень І. Янкова [9], О. Боровської [2] та інших, які вивчали та аналізували окремі аспекти української термінології з фізичної культури і спорту. Вимоги сучасності та організаційно-психолого-педагогічні проблеми в процесі підготовки фізкультурно-спортивного працівника висвітлені у роботах Ю. Войнар, Д. Наварецького, І. Глазиріна [3]. Але безпосередньо проблема стану сформованості фахово-термінологічної компетентності майбутніх учителів фізичної культури вивчена недостатньо, що і обумовлює актуальність обраного напрямку дослідження.

Мета роботи: з'ясувати рівень сформованості фахово-термінологічної компетентності у майбутніх учителів фізичної культури.

Організація проведення досліджень. Дослідження проводилося на базі Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького упродовж листопада-грудня 2010 року. У дослідженні брали участь 180 студентів 1-4 курсів: з них 51 студент 1 курсу, 35 – 2 курсу, 51 – 3 курсу, 45 – 4 курсу.

Результати дослідження та їх обговорення. Стан сформованості фахово-термінологічної компетентності майбутніх учителів фізичної культури визначали за допомогою авторської тестової комп'ютерної автоматизованої методики. При розробці даної методики були відібрані терміни з високим коефіцієнтом частоти уживання. На їх основі були розроблені лінгводидактичні тести, завданнями яких є правильне визначення семантики терміна. До кожного визначення подано три варіанти відповідей, одна з яких правильна.

Як свідчать результати дослідження під час загального тестування прослідковується тенденція до поступового підвищення рівня термінологічної грамотності від курсу до курсу. Це підтверджує елементарну логіку процесу навчання, адже студенти з кожним курсом вивчають все більше дисциплін, а отже, засвоюють і більшу кількість фахової лексики.

Рівень термінологічної грамотності у студентів при загальному тестуванні знаходився в межах від $59,26 \pm 0,93$ на першому курсі, до $62,66 \pm 1,16$ на четвертому курсі ($P < 0,05$). Кількісні характеристики фахово-термінологічної компетентності від курсу до курсу не мають достовірної різниці, що свідчить про майже однаковий рівень знань фахової лексики. Це вказує на поступове збагачення словникового запасу студентів спортивною лексикою та їх усвідомлення значення фахової термінології у формуванні культури професійного мовлення. Таку динаміку фахово-термінологічних знань можна пояснити тим, що студенти 1-3 курсів вирішували тестові завдання з дисциплін, які ще не вивчали і користувалися при вирішенні тестів загальною ерудицією.

У зв'язку з цим нами було проведено тестування фахово-термі-

нологічних знань студентів за переліком дисциплін кожного курсу. У результаті встановлено, що завдання на визначення семантики спортивно-термінології найгірше виконали студенти 2 курсу $56,58 \pm 1,24$ відносно студентів 1, 3 та 4 курсів ($P < 0,05$), які отримали таку кількість балів, що відповідає оцінці „задовільно” в межах від $60,46 \pm 0,99$ до $62,66 \pm 1,16$ балів.

Подальша робота стосувалася встановлення фахово-термінологічних знань студентів 1-4 курсів за циклами дисциплін. Аналіз цих результатів підтвердив найнижчу термінологічну грамотність студентів 2 курсу з циклу медико-біологічних дисциплін відносно показників досліджуваних інших курсів. Результат другокурсників становив $54,5 \pm 2,18$ ($P < 0,05$), а у студентів 1, 3 та 4 курсів він був на рівні приблизно 60-62 бали. Подібна тенденція спостерігалася і в результатах тестування з дисциплін спеціально-практичного циклу. Так, студенти 1 та 2 курсу отримали $64,83 \pm 1,20$ та $61,73 \pm 2,10$ бали відповідно ($P > 0,05$), що істотно відрізняється від показників у студентів 4 курсу $69,48 \pm 1,12$ ($P < 0,01$) та 3 курсу $69,30 \pm 1,32$ ($P < 0,01$). При тестуванні фахово-термінологічних знань з циклу дисциплін теоретичної підготовленості кращі результати зафіксовані у студентів 3 курсу $68,0 \pm 1,27$ ($P < 0,05$) відносно студентів 1 і 2 курсів, які отримали $64,23 \pm 1,65$ та $64,66 \pm 1,80$ балів ($P > 0,05$) відповідно, та студентів 4 курсу ($66,14 \pm 1,29$, $P > 0,05$).

Аналізуючи результати тестування фахово-термінологічних знань за циклами дисциплін, встановлено, що студенти всіх курсів виявили кращий рівень термінологічних знань з дисциплін спеціально-практичного циклу ($P < 0,01$) відносно дисциплін медико-біологічного циклу, а стосовно теоретичних дисциплін показники суттєво не відрізнялись ($P > 0,05$).

На завершальному етапі дослідження студенти проходили тестування з окремих дисциплін. Серед дисциплін медико-біологічного циклу найнижчий рівень фахово-термінологічних знань студенти виявили з анатомії людини: $55 \pm 1,34$ балів ($P < 0,05$), що відповідає оцінці „незадовільно”. Кращі показники зафіксовані при тестуванні з дисципліни „Фізіологічні основи фізичної культури”: $65,54 \pm 1,48$ бали. Хоча різниця відносно інших дисциплін, крім анатомії людини, не достовірна ($P > 0,05$).

При тестуванні студентів з дисциплін спеціально-практичного циклу встановлено результати фахово-термінологічних знань у студентів 1-4 курсів, які знаходились приблизно на рівні від 67 до 73 балів. Кращі бали отримали студенти різних курсів з дисциплін „Теорія і методика спортивних ігор” ($72,82 \pm 1,58$, $P > 0,05$) та „Теорія і методика легкої атлетики” ($72,81 \pm 1,53$, $P > 0,05$). Достовірність різниці виявлено лише за результатами тестування з дисциплін „Теорія і методика гімнастики” та „Теорія і методика зимових видів спорту, де студенти отримали найнижчі бали: $66,83 \pm 1,53$ ($P < 0,05$) та $67,69 \pm 2,01$ ($P < 0,05$) відповідно.

Аналіз стану фахово-термінологічних знань з дисциплін теоретичного циклу дозволив встановити достовірні відмінності між результатами з дисциплін „Олімпійський і професійний спорт” та „Теорія і методика фізичного виховання та обраного виду спорту” ($P < 0,05$), де студенти 2-4 курсів за результатами тестування отримали у середньому $70,88 \pm 1,77$ бали та $65,86 \pm 1,39$ відповідно.

Висновки.

1. У ході проведеного дослідження було встановлено, що стан сформованості фахово-термінологічної компетентності студентів 1-4 курсів знаходиться на

низькому рівні, що відповідає згідно ECTS оцінці „задовільно”.

2. Серед усіх курсів найгірші показники термінологічної компетенції виявлені у студентів 2 курсу, що було підтверджено результатами тестування як за переліком дисциплін курсу, так і за циклами дисциплін. Причому найнижчі результати зафіксовані з дисциплін медико-біологічного циклу, що за кількістю набраних балів відповідає оцінці „незадовільно”. Такий стан фахово-термінологічної компетентності можна пов'язати з кількістю іспитів і диференційованих заліків, які виносились для складання студентами 2 курсу під час зимової екзаменаційної сесії згідно навчального плану, серед яких більшість саме медико-біологічної спрямованості. Отже, даний факт може бути підставою для оптимізації навчального процесу.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та експериментальній перевірці ефективності методики формування термінологічної компетентності майбутніх учителів фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська Л.В. Навчання студентів професійного спілкування: Монографія / Л.В. Барановська. – Біла Церква, 2002. – 256 с.
2. Боровська О. До питання про національні та інтернаціональні терміни в українській спортивній терміносистемі / О. Боровська / Молода спортивна наука України: зб. наук. статей в галузі фіз. культури та спорту. – Львів: ЛДІФК, 2001. – Випуск 5. Том 1. – С. 23-24.
3. Войнар Ю. Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах євроінтеграції: монографія / Ю. Войнар, Д. Наварецький, І. Глазирін. – Черкаси: Відлуння-Плюс, 2005. – 184 с.
4. Донченко Т. Речевое развитие как научно-методическая проблема / Т. Донченко // Дивослово. – 2006. – № 5. – С. 2-5.
5. Копіца Є. П. Збагачення словникового запасу учнів гімназії науковою навчально-термінологічною лексикою на міжпредметній основі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02 / Є.П. Копіца; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського. – Одеса, 2006. – 20 с.
6. Ладыженская Т.А. Устная речь как средство и предмет обучения / Т.А. Ладыженская – М.: Флинта; Наука, 1998. – 134 с.
7. Методика навчання рідної мови в середніх освітніх навчальних закладах: підручник для студентів-філологів / За ред. М.І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2000. – 264 с.
8. Прокопенко Л.І. Збагачення мовлення студентів-істориків українською фразеологією на міжпредметній основі / Л.І. Прокопенко // Актуальні проблеми викладання філологічних дисциплін: зб. наук. праць. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. – С.185 – 189.
9. Янків І.М. Українська спортивна термінологія (історико-методологічний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту / І.М. Янків. – Луцьк, 2000. – 18 с.

